

Hanuš, Jiří

Petr Fiala

In: Fasora, Lukáš; Čermin, Jan; Čerminová, Jana; Hanuš, Jiří; Málíková, Michaela. *Sto tváří, sto příběhů : vybrané osobnosti v dějinách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Vydání první Masarykova univerzita, 2020, pp. 390-392

ISBN 978-80-210-9382-9; ISBN 978-80-210-9605-9 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143154>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Petr Fiala

Národnost: česká

Datum narození: 1. září 1964

Místo narození: Brno

Sociální zařazení: Dědeček byl právník, v meziválečné éře pracoval na pozici státního úředníka. Jeho otec byl ekonom a v období nacistické okupace byl vězněn. V roce 1956 vystoupil v reakci na události v Maďarsku z KSČ a nadále mohl pracovat pouze v dělnických profesích.

Akademické působení

Absolvoval brněnské gymnázium na třídě Kapitána Jaroše; v letech 1983–1988 vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, obory český jazyk a dějepis. Po skončení studia na brněnské FF nastoupil Petr Fiala na post historika starších dějin v Muzeu Kroměřížska (1988–1989), po převratu roku 1989 se vrátil do Brna a působil jako redaktor *Lidové demokracie*, *Revue Proglas* a nakladatelství Atlantis (1989–1990). Od roku 1990 byla jeho kariéra spojena s brněnskou univerzitou.

Po převratu roku 1989 se podílel na založení oboru politologie, nejprve na brněnské filozofické fakultě, později na Fakultě sociálních studií MU. V letech 1993–2002 byl vedoucím Katedry politologie FSS MU, v letech 2002–2004 Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií FSS MU, v letech 1996–2004 ředitelem Mezinárodního politologického ústavu a ředitelem Institutu pro srovnávací politologický výzkum (2005–2011). Badatel-sky se profiloval v oblasti srovnávací politologie, vydal práce sledující otázky politického zprostředkování zájmů, politickou dimenzi náboženství a politiku evropské integrace. V roce 1996 se habilitoval a v roce 2002 byl jmenován profesorem.

Po roce 2004 se do popředí jeho zájmu začala dostávat akademická politika. V roce 2004 zastával funkci děkana Fakulty sociálních studií MU, v letech 2004–2011 byl po dvě funkční období rektorem Masarykovy univerzity a v letech 2011–2012 prorektorem MU pro akademické záležitosti. Fialovo rektorské působení bylo na MU spojeno s pokračujícím růstem počtu studentů, MU se stala dokonce žádanější vysokou školou než Univerzita Karlova. Zvyšování počtu studujících (v roce 2011 celkem 44 tisíc) však nešlo vždy ruku v ruce se zvyšováním kvality studia, a proto již v závěru Fialova mandátu MU začala klást větší důraz na kvalitní magisterské a doktorské studium. Tyto tendence dále rozvinul Fialův nástupce Mikuláš Bek. Fialovo rektorské období bylo mj. orientováno na výstavbu univerzitního kampusu v Brně-Bohunicích, připravovanou již za jeho předchůdce, rektora Jiřího Zlatušky, a rozvoj výzkumné infrastruktury. Klíčovou roli v realizaci rozvojových kroků hrála možnost čerpat investiční prostředky z evropských operačních programů. Fiala dokázal zvládnout komplikovaná jednání se státními orgány, městem Brnem a konsorciem spolupracujících institucí – výstavba rozlehlého areálu středoevropského významu i díky němu významně pokročila. MU pod Fialovým vedením také otevřela výzkumnou stanici v Antarktidě, zavedla široce respektovaný systém pro odhalování plagiátů, pokročila v procesu otevírání studia zahraničním studentům a získávání zahraničních odborníků

do výzkumných týmů. Významně v této době vzrostla mezinárodní prestiž univerzity. V závěru Fialova funkčního období se MU podařilo získat několik let připravovaný projekt Středoevropského technologického institutu (CEITEC).

Již v době svého působení na vrcholných pozicích akademické sféry se Fiala etabloval v pozicích s přesahem politickým, zvláště zmínku si tu zaslouží post předsedy České konference rektorů a členství v Radě pro výzkum, vývoj a inovace, také členství v Radě Ústavu pro studium totalitních režimů.

Výběr z díla

Fialovo dílo zahrnuje téměř dvacet knižních monografií a 300 odborných prací, z nejvýznamnějších lze jmenovat *Katolicismus a politika* (1995), *Skrytá církev* (1999, s Jiřím Hanušem), *Evropská unie* (2003, s Markétou Pitrovou), *Laboratoř sekularizace* (2007), *Evropský mezičas* (2007), *Politika, jaká nemá být* (2010), *Na konci bezstarostnosti* (2015), *Občané, demokraté a straníci* (2015), *Rozum a odvaha* (2017). Patří k nejvýraznějším postavám české politologie a významně ovlivňuje podobu oboru. Podílel se na řešení mnoha národních a mezinárodních grantových projektů, zasedal v redakčních grémiích *Politologického časopisu*, *German Policy Studies*, ve vedení České společnosti pro politické vědy a řadě dalších.

Veřejná činnost

Fiala patřil již v době studia na FF k nepočetným studentům, kteří s vědomím rizika vyloučení z univerzity pěstovali styky s disentem. S několika přáteli vydával časopis *Revue 88*, účastnil se bytových seminářů a přednášek. Politická činnost Petra Fialu přitahovala i po roce 1989, angažoval v intelektuálním dění doprovázejícím křesťanský konzervativně-liberální proud české politiky, ovšem členem politické strany se stal až v roce 2013, kdy vstoupil do Občanské demokratické strany.

Politická kariéra nad akademickou převážila v roce 2012, kdy se stal ministrem školství, mládeže a tělovýchovy ve vládě Petra Nečase. Již v letech 2011–2012 byl hlavním vědeckým poradcem předsedy vlády. Za čtrnáct měsíců ministerského působení (2012–2013) Petr Fiala stabilizoval resort oslabený avanturismem a častým střídáním ministrů v předchozích letech; krátké působení v úřadu mu ale neumožnilo prosadit významnější reformní kroky. Fiala patřil díky své kompetenci a vysoké kultuře vystupování k respektovaným osobnostem vlády, která však byla v závěru svého působení ochromena několika vážnými skandály a stížena mimořádně vysokou mírou nepříně voličů. Z toho důvodu patřil k osobám, se kterými byla spojována naděje na politické oživení Občanské demokratické strany, těžce otrěsené skandály, neprůhledným financováním a účastí v rozsáhlých korupčních sítích; personálně zdevastovaná strana s mnoha kompromitovanými politiky si Fialu zvolila za svého předsedu krátce po jeho vstupu do jejích řad v roce 2014. Fiala získal v letech 2013 a 2017 mandát poslance Parlamentu České republiky a podařilo se mu Občanskou demokratickou stranu stabilizovat, částečně očistit od korupčních praktik a učinit z ní opět významného aktéra politického života země.

Evaluace

Petr Fiala byl oceněn celou řadou státních a akademických vyznamenání, mj. medailí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy I. stupně (2004), medailí prezidenta Bulharské republiky (2005) a v roce 2011 zlatou plaketou prezidenta republiky. Je nejen významnou osobností současné politologie, ale také člověkem s mimořádně velkým vlivem na podobu české akademické sféry a jedním z nejvíce viditelných profesorů MU a absolventů FF MU ve veřejném dění.

Ohlasy

Petr Fiala má výdrž a nebojí se vést těžké a zdánlivě beznadějně bitvy. Poprvé jsme se setkali v roce 1988 na tajné schůzce redakcí samizdatových časopisů; já byl na setkání za brněnskou odnož revue *Střední Evropa*, Petr Fiala za samizdatový vysokoškolský časopis *Revue 88*. Oba jsme tehdy byli zapojeni do neoficiálních intelektuálních a vydavatelských aktivit, což obnášelo určité riziko. Ovšem s tím rozdílem, že já byl v té době topičem a neměl moc co ztratit, zatímco on dokončoval vysokou školu a za jeho aktivity mu hrozilo vyloučení. A co víc: redaktoři *Revue 88* uváděli v časopise plně svá jména a předkládali ho vystrašeným univerzitním profesorům k debatě, zatímco my jsme působili anonymně v přítmí kotelen a bytů. Vzhledem k tomu, že měl před sebou celý rok komunistické vojny, to byla obrovská odvaha. Míra osobního rizika byla vysoká a naděje na změnu zdánlivě žádná. \ [František Mikš](#)

Každý sebevrah, který do toho půjde, je dobrý. \ [Radek John o Fialově převzetí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy](#)

Prameny a literatura

FIALA, Petr. *Profesor na frontové linii. Rozhovor Miroslava Balaštíka*. Brno: Host, 2017.

FIALA, Petr (spoluautor). *Manifest čtyř. Program pro přátele svobody*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal Publishing – Pravý břeh, 2017.

FIALA, Petr. Právní úprava vysokoškolského prostředí. In Vojtěch Šimíček (ed.). *Právo na vzdělání*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 57–68.

FIALA, Petr (spoluautor). *Evropská unie*. 3., rozšířené vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018.

FIALA, Petr. *Jak uvařit demokracii: Od vládní agonie k polokomunistické vládě*. Brno: Books & Pipes Publishing, 2018.